

селян, які не мали ні військового досвіду, ні зброї. "Переді мною постала селянська воля до свободи та незалежності, яку тільки широта та глибина української душі можуть так швидко і сильно виявляти.", – писав у своїй книзі спогадів Нестор Іванович Махно. Сторіччя потому ця місцевість та її мешканці знову мають стримувати багатотисячну армію нападника. І сьогодні, як і віки тому, незламні запоріжці боронять свободу та незалежність рідної землі.

Бібліографія

Книги

Народжені Україною : меморіальний альманах : у 2 т. Т. 2 : Л–Я. – Київ : Євроімідж, 2002. – 896 с. : іл. – (Золоті імена України).

Нестор Махно (1888–1934 рр.) // 100 великих українців. – К. : Вид-во Арій, 2010. – (100 великих). – С. 370 – 377.

Чоп В. Рання біографія Нестора Махна: джерела та історіографія // Записки науково-дослідної лабораторії історії Південної України Запорізького державного університету: Південна Україна XVIII–XIX століття. – Вип. XIX – Запоріжжя: РА "Тандем-У", 2008. – С. 162-180.

Електронні ресурси

Махно Нестор Іванович. <https://uk.wikipedia.org/wiki>

Нестор Махно - біографія, факти з життя. <https://calendate.com.ua/person/2238>

Нестор Махно - символ визвольного руху українських селян. <http://heroes.profi-forex.org/ua/mahno-nestor-ivanovich>

Комунальний заклад
"Запорізька обласна бібліотека для
дітей "Юний читач"
Запорізької обласної ради

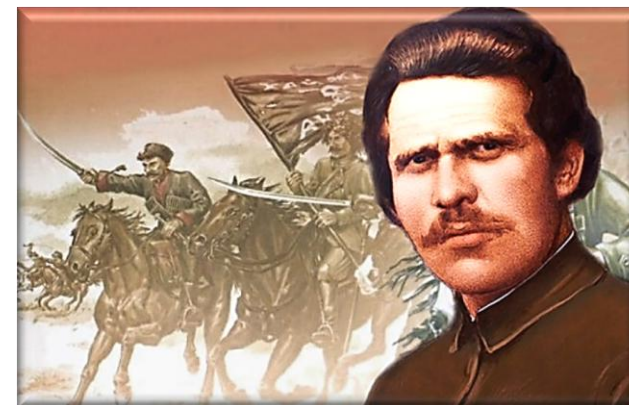
69006, м. Запоріжжя,
вул. В. Лобановського, 14

Телефони: (061) 236-85-62,
236-85-63,
236-86-27,
236-86-49

Електронна пошта: zobd@ukr.net

Сайт: <http://zobd.zp.ua>

Комунальний заклад
"Запорізька обласна бібліотека
для дітей "Юний читач"
Запорізької обласної ради

Бунтівний Нестор

Прес-буклет

*До 135-річчя від дня народження
Нестора Махна*

Запоріжжя
2023

*Проклинайте мене, проклинайте,
Якщо я вам хоч слово збрехав.
Пригадайте мене, пригадайте,
Я за правду, за вас воював.*

Н. Махно

Нестор Махно народився 26 жовтня 1888 року в с. Гуляйполе (Запорізька область) у незаможній селянській родині Івана Родіоновича Махна та його дружини Євдокії. Коли Несторові ще не виповнилося й року, помер батько. Мати залишилась у великій матеріальній скруті з п'ятьма синами. У вісім років Нестор пішов навчатись до Гуляйпільської початкової школи. Навчався добре, а влітку, щоб допомогти родині, наймався до багатих хуторян пасти худобу. Згодом працював у малярній майстерні, в купецькій лавці. Дослідники говорять, що дитинство Н. Махна було доволі скрутним, а виховання досить суворим. Саме це визначило його характер, світогляд, відточило у ньому почуття справедливості. Закінчивши церковно-приходську школу, Нестор працював чорноробом на чавунно-ливарному заводі, займався сільським господарством, наймався помічником конюха.

Проте, важка праця не заважала йому захоплюватися театром. Махно вступив у драматичний гурток, де зійшовся з хлопцями, що входили до складу місцевої гуляйпільської групи "хліборобів анархістів-комуністів". Під впливом революційних подій 1905 р. Нестор долучився до політичної діяльності. У 1906-1908 роках його кілька разів заарештовували за участь у терористичних актах і бандитських нападах. Декілька місяців Махно відсидів у Олександрівську (нині – Запоріжжя), понад п'ять місяців - у Катеринославській в'язниці, а потім потрапив до московської "Бутирки".

Малограмотний на тоді Махно вивчав у камері історію, математику, читав багато художньої і політичної літератури.

Після Лютневої революції 1917 року і падіння монархія Російської імперії, Махно отримав свободу, повернувся на Катеринославщину, де розгорнув широку діяльність як політик і військовий діяч, очолив селянський союз. Навесні 1918 р. Махно організував повстанський загін "Чорна Гвардія" та розпочав боротьбу проти німецько-австро-угорських окупантів та уряду гетьмана П. Скоропадського. Коли на зміну цього уряду прийшла націоналістична Директорія на чолі з Петлюрою, Махно відмовився визнати й цю владу. У грудні 1918 р. повстанські загони на чолі з Махном вибили петлюрівців з Катеринослава й зайняли місто. У січні 1919 р. Махно розпочав боротьбу проти денікінців, військ Директорії та Антанти. Його повстанська армія увійшла до складу УНР. У червні 1919 р. радянська влада оголосила Махна "поза законом". 28 серпня 1921 р. Н. Махно разом із 77 бійцями перейшов кордон з Румунією. Воюючи впродовж 1918-1921 років майже проти всіх, Махно виводив своїх бійців із оточення більше двохсот разів! Сучасники вважали його невразливим. Він отримав 12 поранень та вижив після потрапляння кулі нижче потилиці. Куля вийшла через щоку. У вересні 1923 р. Н. Махно був заарештований польською владою. Його звинуватили у веденні переговорів з радянськими дипломатичними представниками щодо можливого підняття повстання в Західній Україні з наступним приєднанням цієї території до УСРР. Наприкінці 1923 р. Нестор Іванович був звільнений "за неясністю доказів". Разом з сім'єю оселився спочатку у Торуні, згодом – у Данцінгу, де

постійно перебував під наглядом поліції. У квітні 1925 року приїхав до Парижа. Працював теслярем, робітником сцени паризької "Гранд Опера" та в кіностудії Пате, паралельно читав у Французькій військовій академії лекції з тактики ведення партизанської війни. Нестор Іванович підтримував активні зв'язки з міжнародним анархістським рухом, друкувався в "Анархічному віснику" та "Справі праці". А ще він писав вірші. Цей факт є одним із найменш відомих для широкого загалу. Деякі з його творів збереглися до наших днів. Проте, сучасники та побратими-анархісти ставилися до такого його захоплення з іронією. Більшість віршів Махна – ліричні. Друком поезія Махна не видавалась.

У липні 1934 р. Нестор Іванович Махно помер від сухот в лікарні Парижа. Урну з його прахом замуровано в стіні комунарів цвинтаря Пер-Лашез. Про повагу до Нестора Івановича з боку його прихильників і, навіть, противників, свідчить використання протягом багатьох десятиліть, по відношенню до нього стародавнього українського шанобливого звертання, широко вживаного у старі часи серед козаків – "Батько". Батько Махно – цілеспрямована, рішуча людина, що за жодних обставин не змінювала своїх переконань. Він не ховався за чужі спini, рано зрозумів грабіжницьку сутність і монархічної, й більшовицької держав і боровся з будь-яким насильством над народом, самовіддано ставши на захист народу від усілякої несправедливої влади.

Зараз рідна Махнові Гуляйпільщина чинить шалений опір рашистським військам. Місто не скорилося, через що піддається постійним обстрілам. У 1917 р. на заклик Махна боронити рідне Гуляйполе відгукнулися сотні